หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๒

อารยธรรมอินเดียมาสู่แหลมมลายู

ก่อนที่จะกล่าวถึงคำสันสกฤตในภาษามลายูถิ่นปัตตานีจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาปัญหา ที่ว่าอารยธรรมอินเดียมาสู่แหลมมลายูและถิ่นอื่น ๆ ในภาคเอเชียอาคเนย์เสียก่อน ว่าอารยธรรมเหล่านั้นเข้ามาตั้งแต่เมื่อไร โดยทางใดบ้าง สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงกล่าวไว้ในหนังสือตำนานพระพุทธเจดีย์ว่า "ชาวอินเดียมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชนชาติที่เคยอาศัยอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิ ทั้งยังได้ถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม และตัวหนังสือให้แก่ชาวบ้านมาตั้งแต่สมัยโบราณ"[๑] ศาสตราจารย์ยอร์ช เซเดส์ ได้บรรยายไว้ในหนังสือตำนานอักษรไทยว่า "ชาวอินเดียได้เข้ามาตั้งภูมิลำเนา และเป็นครูของชาวพื้นเมืองสุวรรณภูมิมาตั้งแต่สมัยพระเจ้าอโศก (พุทธศตวรรษที่ ๓)"[๒] ศาสตราจารย์ หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล ทรงกล่าวถึงความสัมพันธ์ของชาวอินเดียและชาวเอเชียอาคเนย์ไว้ในหนังสือประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ถึง พ.ศ. ๒๐๐๐ ว่า

---

[๑]สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, ตำนานพระพุทธเจดีย์ (พระนคร: คลังวิทยา, ๒๕๐๒), หน้า ๙๒.

[๒]ยอร์ช เซเดส์, ตำนานอักษรไทย (พระนคร: โครงการพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๐๔), หน้า ๗.

...ได้มีการติดต่อระหว่างชาวอินเดียกับชาวเอเชียอาคเนย์ ตั้งแต่ก่อนสมัยประวัติศาสตร์...แต่ในสมัยพุทธศตวรรษที่ ๗ - ๘ คงมีการติดต่อระหว่างกันมากขึ้น และมีภิกษุในพระพุทธศาสนาและพวกพราหมณ์ ตลอดจนผู้เดินทางเข้ามามากขึ้นกว่าแต่ก่อน จึงทำให้เกิดหลักฐานทางวรรณคดี คือศิลาจารึกภาษาสันสกฤตปรากฏขึ้นในพุทธศตวรรษที่ ๘ ...[๑]

ศาสตราจารย์ หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล ทรงกล่าวถึงอารยธรรมอินเดียซึ่งเข้ามาสู่เอเชียอาคเนย์ไว้ในหนังสือเล่มเดียวกันว่า

สำหรับวิธีการเผยแพร่อารยธรรมอินเดียในภาคเอเชียอาคเนย์นั้น เราอาจกล่าวได้ว่าในชั้นต้นพวกพ่อค้าชาวอินเดียคงเดินทางเข้ามาก่อน โดยเข้ามาติดต่อกับชาวพื้นเมืองด้วยการให้ของขวัญ ให้ยารักษาโรค และแจกเครื่องรางป้องกันอันตราย ต่อจากนั้นคงเรียนภาษาพื้นเมืองและตั้งหลักแหล่งลง ทั้งนี้เพราะเหตุว่าในการเดินทางเรือโดยอาศัยลมมรสุมนั้นจำต้องหยุดพักเพื่อคอยฤดูมรสุมกลับไปยังประเทศอินเดีย ต่อจากนั้นพ่อค้าชาวอินเดียบางคนก็คงสมรสกับสตรีชาวพื้นเมือง ซึ่งอาจใช้เป็นสื่อแพร่อารยธรรมอินเดียได้เป็นอย่างดี และในการรับอารยธรรมอินเดียนี้ ชาวพื้นเมืองก็คงใช้ภาษาอินเดียเพื่อใช้เรียกถึงบางสิ่งที่ไม่มีอยู่ในภาษาของตนด้วย ต่อจากนั้นพวกพราหมณ์และภิกษุในพุทธศาสนาชาวอินเดียก็คงเดินทางออกมาบ้าง บุคคล ๒ จำพวกนี้ย่อมเป็นบุคคลที่เหมาะสมที่สุดที่จะเผยแพร่อารยธรรมชั้นสูงของอินเดีย และในระยะนี้ก็เกิดมีอาณาจักรต่าง ๆ ที่ได้รับอารยธรรมอินเดียขึ้นในภาคเอเชียอาคเนย์...สื่อสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ชาวเอเชียอาคเนย์ที่เดินทางเข้าไปค้าขายหรือศึกษายังประเทศอินเดีย และกลับเข้ามายังประเทศของตน พวกนี้อาจนำวัฒนธรรมอินเดียเข้ามาเผยแพร่ได้ง่ายกว่าชาวอินเดียเอง ในระยะนี้ตำราต่าง ๆ ของอินเดีย เช่นทางด้านกฎหมายหรือธรรมศาสตร์ และการปกครองคืออรรถศาสตร์ก็คงแพร่หลายเข้ามาด้วย...ชาวอินเดียคงเดินทางเข้ามายังภาคเอเชียอาคเนย์ทั้งทางน้ำและทางบก ผู้ที่มาจากภาคใต้ของประเทศ

---

[๑]หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล, ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ถึง พ.ศ. ๒๐๐๐ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ๒๕๒๒), หน้า ๕.

อินุเดียอาจแล่นเรือผ่านเข้ามาระหว่างหมู่เกาะอันดามันและนิโคบาร์ หรือระหว่างหมู่เกาะนิโคบาร์และแหลมอินูในเกาะสุมาตรา พวกแรกคงไปขึ้นบกที่เมืองตะกัวปาและพวกที่สองยังแคว้นไทรบุรี ตอจากนั้นก็อาจเดินทางบกจากแคว้นไทรบุรีไปยังเมืองสงขลา จากตรังไปยังพัทลุง ไปยังนครศรีธรรมราช หรืออาวบานดอน จากกระไปยังชุมพร และจากตะกัวปาไปยังไชยาได...[๑]

หลักฐานสำคัญซึ่งยืนยันว่าอารยธรรมอินเดียได้เข้ามาสู่ดินแดนแถบนี้ ได้แก่ ศิลาจารึกภาษาสันสกฤต มีหลายหลักด้วยกันคือ

จารึกที่พบในแหลมมลายู

๑. จารึกภาษาสันสกฤตในพระพุทธศาสนา พบที่แคว้นไทรบุรี มีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๐ หรือ ๑๑[๒]

๒. จารึกที่พบทางภาคเหนือของแคว้นเวลเลสลีย์ (Wellesley) ตรงข้ามกับเกาะปีนัง เป็นจารึกบนยอดเสาสองข้างของสถูปซึ่งมียอดฉัตร ๗ ชั้น จารึกนี้ใช้ภาษาสันสกฤตอ้างถึงพระพุทธศาสนา และตั้งความปรารถนาขอให้การเดินทางของนายเรือ (มหานาวิกะ) นามว่า พุทธคุปต์ ซึ่งเดินทางมาจากประเทศดินแดง (รักตมฤติกา) ประสบความสำเร็จ ตัวอักษรที่ใช้มีอายุอยู่ในราวปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๐[๓]

---

[๑]เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖ - ๗.

[๒]หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล, "สภาพการณ์ภาคเอเชียอาคเนย์ก่อน พ.ศ. ๑๘๐๐", ประวัติพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และบทความเรื่องอาณาจักรศรีวิชัย (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๐), หน้า ๗๓.

[๓]เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๔.

๓. จารึกที่พบในแคว้นเปรัก สถานที่สมัยหินใหม่รุ่นหลังที่กัวลา เซเลนซิง มีนักเดินเรือชาวอินเดียมาพักอาศัยอยู่ตั้งแต่แรก เป็นจารึกนามว่า "ศรีวิษณุวรรมัน" บนหัวแหวนทำด้วยหินคอร์เนเลี่ยน อักษรที่ใช้เก่ากว่าพุทธศตวรรษที่ ๑๑[๑]

๔. จารึกวัดมเหยงคณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช (หลักที่ ๒๗) มีจารึกด้านเดียว เป็นภาษาสันสกฤตที่มีอักษรเหมือนที่เคยใช้ในประเทศกัมพูชาเมื่อราว พ.ศ. ๑๑๕๐ - ๑๓๕๐[๒]

๕. จารึกวัดเสมาเมือง เมืองนครศรีธรรมราช (หลักที่ ๒๓) จารึกเมื่อ พ.ศ. ๑๓๑๘ ด้านที่ ๑ มี ๒๔ บรรทัด ด้านที่ ๒ มี ๔ บรรทัด ตอนต้นเป็นคำยอพระเกียรติพระเจ้ากรุงศรีวิชัย ตอนปลายเป็นเรื่องประดิษฐานปราสาทอิฐ ๓ หลัง กับพระสถูปและเจดีย์[๓]

๖. จารึกวัดหัวเวียงเมืองไชยา (หลักที่ ๒๔) จารึกเป็นภาษาสันสกฤต ๑๖ บรรทัด ตัวอักษรมีลักษณะคล้ายตัวอักษรที่ใช้กันในเกาะชวาเมื่อราว พ.ศ. ๑๗๐๐[๔]

<u>จารึกที่พบในหมู่เกาะอินโดนีเซีย</u>

๑. จารึกภาษาสันสกฤต ๗ หลักบนยอดเสาในแคว้นกุเต (Kutei) บนเกาะบอร์เนียว จารึกเหล่านี้มีอายุอยู่ในราว พ.ศ. ๙๕๐ เป็นของพระราชาทรง

---

[๑]เรื่องเดียวกัน.

[๒]ศิลาจารึก, <u>ประชุมศิลาจารึกสยาม ภาคที่ ๒ จารึกกรุงทวาราวดี เมืองละโว้ และเมืองประเทศราชขึ้นแก่กรุงศรีวิชัย ศาสตราจารย์ยอร์ช เซเดส์ ชำระแปล</u> (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๒), หน้า ๔๗.

[๓]เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๗.

[๔]เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๑.

พระนามว่า มูลวรมัน จารึกนี้เกี่ยวข้องกับเทวาลัย ซึ่งมีนามว่าวัปรเกศวร อันเป็นเทวาลัยสร้างถวายพระอิศวร พระอคัสตยะหรือเทวดาพื้นเมือง[๑]

๒. ศิลาจารึกภาษาสันสกฤต พ.ศ. ๑๓๐๓ เป็นศิลาจารึกที่มีศักราชที่เก่าที่สุดทางภาคตะวันออกของเกาะชวา ณ ดินัย (Dinaya) ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเมืองมาลัง (Malang)[๒]

๓. จารึก ๔ แผ่นที่ผั่งแม่น้ำมหกัม (Mahakam) ในเกาะบอร์เนียว เป็นจารึกยอพระเกียรติพระเจ้าแผ่นดินองค์หนึ่ง ทรงพระนามว่า มูลวรมัน จารึกเหล่านี้เขียนเป็นภาษาสันสกฤตด้วยอักษรปัลลวะ ไม่ปรากฏศักราชแต่อาจมีอายุอยู่ราวปลายพุทธศตวรรษที่ ๙ หรือต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๐[๓]

๔. จารึกที่พบใกล้ ๆ แม่น้ำมหกัมในเกาะบอร์เนียวอีกหลักหนึ่ง ทำเป็นรูปยุคลบาทกับมีภาษาสันสกฤตเขียนว่า "วิกรานตรมรูปบาทานี้แทนรอยพระบาทของปูรณวรมันผู้เรืองนามพระเจ้าแผ่นดินแห่งตารุมะ (Taruma) เปรียบได้กับพระบาทของพระวิษณุ"[๔]

---

[๑]หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล, "สภาพการณ์ภาคเอเชียอาคเนย์ก่อน พ.ศ. ๑๘๐๐", ประวัติพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และบทความเรื่องอาณาจักรศรีวิชัย (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๐), หน้า ๗๕.

[๒]เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๗ - ๘๘.

[๓]R.J. Wilkinson, "Early Indian Influence in Malaysia", Journal of the Malayan Branch of the Royal Asiatic Society, Vol. 13, Part 2, (October 1935), p. 2.

[๔]Ibid.

นอกจากจารึกต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ยังมีหลักฐานการใช้ภาษาสันสกฤตปรากฏอยู่อีกมากมาย เช่น "ใน พ.ศ. ๑๒๐๗ - ๑๒๐๘ พระภิกษุนามว่า ฮวยนิง (Houeining) จากประเทศจีนได้เดินทางมายังเกาะชวา เพื่อแปลคัมภีร์ภาษาสันสกฤตในทางพุทธศาสนาลัทธิมหายานเป็นภาษาจีน"[๑] และ ศาสตราจารย์ยอร์ช เซเดส์ ได้อ้างถึงบันทึกของพระภิกษุอีฉิ่งไว้ในหนังสือ The Indianized States of Southeast Asia ว่า

> ในปี พ.ศ. ๑๒๑๔ พระภิกษุอีฉิ่ง ได้เดินทางจากประเทศจีน เพื่อมาศึกษาไวยากรณ์สันสกฤต ณ อาณาจักรศรีวิชัยเป็นเวลา ๖ เดือน ก่อนเดินทางไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยนาลันทา ประเทศอินเดีย เมื่อพระภิกษุอีฉิ่งกลับจากประเทศอินเดีย หลังจากได้ศึกษาอยู่ที่นั่นเป็นเวลา ๑๐ ปี ท่านได้แวะพักที่อาณาจักรศรีวิชัยอีกเป็นเวลา ๔ ปี ระหว่างพ.ศ. ๑๒๒๘ - ๑๒๓๒ และได้แปลคัมภีร์สันสกฤตเป็นภาษาจีน[๒]

นอกจากนี้ R.J. Wilkinson ได้กล่าวไว้ใน Journal of the Malayan Branch ว่า

> เป็นที่แจ่มชัดว่า ในระหว่างพ.ศ. ๑๒๘๔ - ๑๓๑๘ บรรดาผู้ครองนครที่ทรงพระนามว่า มหาราชแห่งวงศ์ไศเลนทร (หรือมหาราชจากภูเขา) ได้ตั้งตัวเป็นเจ้าแห่งอาณาจักรศรีวิชัยในชวาภาคกลาง (และหรือหลังจากนั้นเล็กน้อย) พระองค์

---

[๑] หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล, "สภาพการณ์ภาคเอเชียอาคเนย์ก่อน พ.ศ. ๑๘๐๐", ประวัติพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และบทความเรื่องอาณาจักรศรีวิชัย (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๐), หน้า ๘๐.

[2] G. Coedès, The Indianized States of Southeast Asia (Kuala Lumpur : University of Malaya Press, 1966), pp. 81 - 82.

ก็ได้เป็นเจ้าแห่งชวาและมลายูทั้งหมด...พระองค์ทรงนำอักษรใหม่คืออักษรเทวนาครีมาใช้ และทรงนำถ้อยคำสันสกฤตเข้ามาเป็นคำที่ใช้ในราชการ...[๑]

อาณาจักรที่มีบริเวณครอบคลุมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

อาณาจักรต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแหลมมลายู และได้รับอารยธรรมจากอินเดีย ซึ่งมีอาณาบริเวณครอบคลุมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย คือ

๑. อาณาจักรลังกาสุกะ (Langkasuka) ศาสตราจารย์ หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล ทรงกล่าวถึงอาณาจักรนี้ไว้ในหนังสือ ประวัติพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร จังหวัดสุราษฎร์ธานีและบทความเรื่องอาณาจักรศรีวิชัย ว่า

> อาณาจักรที่เก่าที่สุดแห่งหนึ่งในแหลมมลายูก็คืออาณาจักรลุ่งยาเสียว (Lang-ya-sieou) ซึ่งจดหมายเหตุจีนสมัยราชวงศ์เหลียงกล่าวว่า ตั้งมาแล้วกว่า ๔๐๐ ปี ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๒ อาณาจักรนี้มีนามว่า ลังเกียชู (Lang-kia-chou) หรือลังยาซือเกีย (Lang-ya-sseu-kia) และกล่าวกันว่าก็คือ อาณาจักรลังกาสุกะในจดหมายเหตุมลายูและชวานั่นเอง นามนี้ยังคงปรากฏอยู่เป็นชื่อของแคว้นหนึ่งทางตนแหมนำเปรัก อาณาจักรแห่งนี้คงมีอาณาเขตจดทะเลทั้งสองฝั่งของแหลมมลายู คือทางทิศตะวันออกจดอ่าวไทยแถบบริเวณจังหวัดปัตตานี และทางทิศตะวันตกจดอ่าวเบงกอลเหนือแคว้นไทรบุรี[๒]

---

[๑]R.J. Wilkinson, "Early Indian Influence in Malaysia", Journal of the Malayan Branch of the Royal Asiatic Society, Vol. 13, Part 2, (October 1935), p. 9.

[๒]หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล, "สภาพการณ์ภาคเอเชียอาคเนย์ก่อน พ.ศ. ๑๘๐๐", ประวัติพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และบทความเรื่องอาณาจักรศรีวิชัย (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๐), หน้า ๗๒.

นอกจากนี้ R.J. WilKinson ได้กล่าวถึงอาณาจักรลังกาสุกะไว้ใน Journal of the Malayan Branch ว่า

> ...ลังกาสุ หรือ ลังกาสุกะ ตั้งขึ้นประมาณปี พ.ศ. ๖๔๓ ลมฟ้าอากาศและผลิตผลคล้ายคลึงกับของประเทศไทยและกัมพูชา ประชาชนนับถือพุทธศาสนา เครื่องแต่งกายของคนจนคือกระโปรงผ้าฝ้ายหรือโสร่ง นุ่งต่ำกว่าเอว เปลือยอก พวกผู้ดีไว้ผมยาว ใส่ตุ้มหูทองคำและคาดเข็มขัด คลุมอกด้วยผ้าหมหรือผ้าแถบลายดอก ผู้เป็นประมุขเวลาจะไปไหนก็นั่งไปบนที่นั่งบนหลังช้าง มีขบวนคนถือวิชนี คนถือชุง คนตีกลอง และองครักษ์ติดตามไป เมืองทั้งหลายของรัฐนี้มีกำแพงศิลามีประตูคูที่แข็งแกร่ง และป้อมปืนเรียงราย เราได้ยินเพียงย่อๆว่า ลังกาสุกะเป็นรัฐเกาแก่มีอำนาจและอารยธรรมสูง...จดหมายเหตุไหรบุรีกล่าวว่าลังกาสุกะเป็นเมืองหลวงเก่าของไหรบุรี...ผู้เชี่ยวชาญส่วนมากลงความเห็นว่าลังกาสุกะอยู่ทางตอนเหนือของมลายู บางทีอาจอยู่ที่เมืองนครศรีธรรมราชก็เป็นได้[๑]

๒. <u>อาณาจักรศรีวิชัย</u> (Srivijaya) ศาสตราจารย์ยอร์ช เซเดส์ ได้กล่าวไว้ในเรื่อง The Empire of the South Seas ว่า ที่เมืองปาเล็มบังทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะสุมาตรา ได้พบศิลาจารึกเป็นภาษามลายูโบราณบนเนินสูงบาตัง หะรี (Batang hari) และที่เกาะบังกา(Banka) ในศิลาจารึกนั้นกล่าวว่า ใน พ.ศ. ๑๒๒๗ - ๑๒๒๙ ได้มีอาณาจักรแห่งศาสนาพุทธเกิดขึ้นใหม่แถบปาเล็มบัง อาณาจักรแห่งใหม่นี้คือ อาณาจักรศรีวิชัย ซึ่งจดหมายเหตุจีนเรียกว่า เจ-ลิ-โฟ-เจ(Che-li-fo-che) เมื่อตั้งขึ้นได้ประมาณ ๑๐๐ ปี ก็ได้เป็นเจ้าของท้องที่อันใหญ่หลวงคือ เกาะสุมาตราทั้งหมด ภาคตะวันตกของชวา และส่วนใหญ่ของคาบสมุทรมลายู ในคาบสมุทรมลายูนี้พิสูจน์ได้จากศิลาจารึก พ.ศ. ๑๓๑๘ ที่ได้มาจาก

---

[1] R.J. WilKinson, "Early Indian Influence in Malaysia", Journal of the MalaYan Branch of the Royal Asiatic Society, Vol. 13, Part 2, (October 1935), pp. 4 - 5.

จังหวัดนครศรีธรรมราช อ้างว่า พระเจ้ากรุงศรีวิชัยมีรับสั่งให้สร้างเจดีย์สถานทางพุทธศาสนาไว้ที่นั่น

พระภิกษุอี๋ฉิง ซึ่งเดินทางจากประเทศจีนไปอินเดีย ในระหว่าง พ.ศ.๑๒๑๔ - ๑๒๓๘ ได้เขียนไว้ในจดหมายเหตุว่า เจลิโฟเจนี้เป็นท่าเรือซึ่งอยู่ในเส้นทางระหว่างอินเดียกับจีน ในปลาย พ.ศ. ๑๒๓๒ พระภิกษุรูปนั้นได้เดินทางจากเมืองกวางตุ้งมาแวะที่ศรีวิชัยอีกครั้งหนึ่ง และได้บันทึกไว้ว่าศรีวิชัยกำลังขยายอาณาเขตและตีได้มลายู[๑]

ศาสนาอิสลามมาสู่แหลมมลายู

เมื่ออาณาจักรศรีวิชัยเสื่อมอำนาจลง เมืองมะละกาอันเป็นเมืองศูนย์การค้าของอาณาจักรศรีวิชัยก็เจริญรุ่งเรืองขึ้นมาแทนที่ "โดยเหตุที่เมืองมะละกาเป็นเมืองแรกของแหลมมลายู และเป็นเมืองหน้าด่านชั้นแรกที่พวกอาหรับส่งเรือมาค้าขาย แล้วส่งสินค้าไปยังประเทศจีน เมืองมะละกาจึงเป็นเมืองแรกที่ได้รับอิทธิพลของชาวอาหรับ"[๒] ศาสนาอิสลามจึงเข้ามาแทนที่พุทธศาสนาลัทธิมหายาน ศาสนาอิสลามเข้ามาสู่มะละกาเมื่อใด อย่างไรนั้น D.G.E. Hall ได้กล่าวไว้ใน A History of South-East Asia ว่า

---

[๑]G. Coedès, "The Empire of the South Seas", Selected Article from the Siam Society Journal, Vol. 2, (Bangkok: 1954), pp. 151 - 152.

[๒]หม่อมหลวงมานิจ ชุมสาย, ประวัติศาสตร์มลายูและปัตตานี (กรุงเทพมหานคร: เฉลิมนิจ, ๒๕๑๗), หน้า ๔.

ใน พ.ศ. ๑๙๕๗ เจ้าชายปรเมศวร กษัตริย์ผู้ครองมะละกา ได้เปลี่ยนศาสนาเป็นอิสลาม และเปลี่ยนพระนามเป็น "เมกัต อิส คานเดอร์ ชูาห์" การที่พระองค์เปลี่ยนศาสนาก็เนื่องมาจากพระองค์อภิเษกสมรสกับเจาหญิงรัวชิดา สุลตานแหงรัฐปาเซที่เพิ่งเปลี่ยนศาสนาอิสลามไมนานนัก...[๑]

รัฐมะละกาได้ใช้ศาสนาอิสลามเป็นเครื่องมือทางการเมืองในการแผ่ขยายอำนาจเข้าครอบครองเมืองต่าง ๆ ในแหลมมลายู "เมืองที่ตกเป็นเมืองขึ้นของมะละกาในเวลาต่อมาคือ ไทรบุรี ตรังกานู ปะหัง ฯลฯ เมืองปาเซก็คงรวมอยู่ในอาณาจักรนี้ด้วย"[๒] บรรดาเมืองต่าง ๆ ที่ตกเป็นประเทศราชของมะละกาก็ต้องยอมรับนับถือศาสนาอิสลามไปด้วย ดังที่ D.G.E. Hall กล่าวไว้ในหนังสือเล่มเดียวกันว่า "เมืองตรังกานูรับเอาศาสนาอิสลามอย่างเป็นทางการเมื่อตอนตกเป็นประเทศราชของมะละกา รัฐปัตตานีก็เปลี่ยนศาสนาเพราะมะละกา กะลันตันตอนนั้นขึ้นอยู่กับปัตตานี..."[๓]

<u>ศาสนาอิสลามมาสู่เมืองปัตตานี</u>

"ดินแดนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แต่เดิมรวมอยู่เป็นเมืองเดียว เรียกว่าเมืองปัตตานี..."[๔] หม่อมหลวงมานิจ ชุมสาย ได้กล่าวไว้ในหนังสือประวัติศาสตร์

---

[๑]D.G.E. Hall, <u>A History of South-East Asia</u> (New York: St. Matin's Press, 1964), p. 194.

[๒]<u>Ibid</u>., p. 196.

001996

[๓]<u>Ibid</u>., p. 198.

[๔]กรมศิลปากร, <u>ประวัติศาสตร์สี่จังหวัดภาคใต้ นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล</u> (ศูนย์พัฒนาการศึกษา ภาคศึกษา ๒: โรงพิมพ์คุรุสัมมนาคาร, ๒๕๐๕), หน้า ๓๑.

มลายูและปัตตานีว่า "ดินแดนแห่งนี้เดิมอยู่ในอาณาจักรศรีวิชัย นับถือพุทธศาสนาลัทธิมหายาน เพิ่งจะมานับถือศาสนาอิสลามในราวคริสตศตวรรษที่ ๑๔ หรือปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๐ นี่เอง คือในระยะต้นของกรุงศรีอยุธยา"[๑] นอกจากนี้ A. Teeuw และ D. K. Wyatt ได้กล่าวไว้ใน Hikayat Patani ว่า

> ศาสนาอิสลามมาสู่เมืองปัตตานีเมื่อใดนั้นยังไม่เป็นที่แจ่มชัด d'Eredia ได้เขียนไว้ใน พ.ศ. ๒๑๕๖ ว่า ปัตตานีและปะหัง รับศาสนาอิสลามก่อนที่ศาสนาอิสลามจะเข้าสู่มะละกา [หลักฐานนี้ตรงข้ามกับของหม่อมหลวงมานิจ ชุมสาย และ D.G.E. Hall] ที่แน่นอนที่สุดก็คือศาสนาอิสลามเข้ามาสู่ตรังกานูในพ.ศ. ๑๙๒๙ - ๑๙๓๐ เป็นอย่างช้า จึงไม่เป็นที่สงสัยว่าจะไม่เข้ามาสู่ปัตตานีในเวลาเดียวกัน...[๒]

เอกสารทางไทยที่กล่าวถึงรัฐมลายูก็มีปรากฏอยู่ในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับหลวงประเสริฐ ว่า "ศักราช ๘๑๗ กุนศก (พ.ศ. ๑๙๙๘) แต่งทัพไปเอามะละกา"[๓]

ถึงแม้จะมีผู้ให้ความเห็นแตกต่างกันในประเด็นที่ว่าใครรับศาสนาอิสลามก่อนหรือหลังระหว่างมะละกากับปัตตานี แต่หลักฐานดังกล่าวยืนยันให้เห็นว่าได้ยอมรับนับถือศาสนาอิสลามในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกัน

---

[๑]ม.ล.มานิจ ชุมสาย, ประวัติศาสตร์มลายูและปัตตานี (กรุงเทพมหานคร: เฉลิมนิจ, ๒๕๑๗), หน้า ๓.

[๒]A. Teeuw and D.K. Wyatt, Hikayat Patani. Vol. 1 (The Hague: Martinus Nijhoff, 1970), p. 4.

[๓]ประชุมพงศาวดาร เล่ม ๑ (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๐๖), หน้า ๑๓๕.

หลักฐานทั้งหมดที่ได้ยกมากล่าวอ้างนี้ ชี้ให้เห็นว่าเดิมประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และถิ่นอื่นตลอดทั่วแหลมมลายู เคยนับถือพุทธศาสนาลัทธิมหายานและรับเอาวัฒนธรรมอีกหลายด้านจากอินเดีย ต่อมาได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามพร้อมทั้งรับเอาวัฒนธรรมของอาหรับด้วย

เนื่องจากวัฒนธรรมของอินเดียได้ฝังรากปักมั่นอยู่ในดินแดนแถบนี้มานาน ดังนั้น แม้จะรับเอาวัฒนธรรมใหม่มาแทนที่ แต่วัฒนธรรมอินเดียที่มีอยู่ก่อนก็มิได้หมดไป โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางด้านภาษา จะพบว่ายังมีคำสันสกฤตใช้ปะปนอยู่ทั้งในภาษามลายูกลางและภาษามลายูถิ่นปัตตานี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

<u>คำสันสกฤตในภาษามลายูกลาง</u>

ชื่อหน่วยราชการ

กระทรวง	Jabatan menteri
กระทรวงมหาดไทย	Jabatan menteri dalam
กระทรวงเศรษฐการ	Jabatan menteri ekonomi
กระทรวงกลาโหม	Jabatan menteri pertahanan
นครหลวง	Ibu negeri
กองทัพ	Angkatan tentera
กองทัพอากาศ	Angkatan tentera udara

ชื่อตำแหน่งต่าง ๆ

ข้าหลวง	rajanegeri
ขุนนาง	orang bangsawan
รัฐมนตรี	menteri
นายกรัฐมนตรี	perdana menteri
ปลัดกระทรวง	setiausaha kementerian

ชื่อเกี่ยวกับกษัตริย์ ขุนนาง และเจ้านาย

กษัตริย์, พระเจ้าอยู่หัว	maharaja
เจ้าฟ้า	putera raja
มกุฎราชกุมาร, ยุพราช	putera mahkota
พระราชชิดา	tuan puteri
พระราชสวามี	suami raja

ชื่อสถานที่ต่าง ๆ

ทำเนียบรัฐบาล	dewan kerajaan
ทางหลวง	jalan raja
ทางรถไฟ	jalan kereta api
ทิศเหนือ	urah utara

ชื่อที่ปรากฏในวรรณคดี

คน	manusia
ครู	guru
เทวดา	dewa
นรก	neraka
ครุฑ	garuda
นาค	naga

คำสันสกฤตในภาษามลายูถิ่นปัตตานี

คำไทย	คำสันสกฤต	คำมลายูกลาง	คำมลายูถิ่นปัตตานี
หัว	kapāla	kẹpala	kIpalO
ช้าง	gaja	gajah	gajOh
ครุฑ	garuḍa	garuda	gIRIdO
ครู	guru	guru	guRu
แห	jāla	jala	jalO
ทุกข์	duḥkha	duka	dukO
เมือง	nagara	nẹgẹra	nIgaRO
นรก	naraka	nẹraka	nIRakO
นาค	näga	naga	nagO
รูป	rūpa	rupa	RupO
สะอาด	śuci	suci	suci
สุข, ชอบ	sukha	suka	sukO